

ЗВІТ
про стратегічну екологічну оцінку
проєкту Міської цільової екологічної програми
на 2023-2027 роки
міста Миколаєва

Зміст

	Вступ	3
1.	Зміст та основні цілі Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва, її зв'язок з іншими документами державного планування	4
2.	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо Програму не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	6
2.1.	Загальні відомості. Особливості розташування та соціально-економічні показники	6
2.2.	Природні умови	9
2.2.1.	Геологічна будова, рельєф, ландшафти, антропогенні зміни	9
2.2.2.	Клімат, радіаційний стан	9
2.2.3.	Ґрунти	10
2.2.4.	Атмосферне повітря	11
2.2.5.	Водні ресурси	15
2.2.6.	Зелені насадження, флора, фауна, природно-заповідний фонд та екомережа	18
2.2.7.	Здоров'я населення	26
3.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	28
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	30
4.1.	Забруднення поверхневих вод міста	30
4.2.	Оновлення зеленого фонду міста	31
4.3.	Збереження об'єктів природно-заповідного фонду	31
4.4.	Наукові розробки та інформаційно-просвітницька діяльність	32
5.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час її підготовки	32
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	35
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми	42
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	43
9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	43
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	44
11.	Резюме нетехнічного характеру	44

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

В Україні створено передумови для імплементації процесу з оцінки наслідків окремих планів та програм для довкілля, що пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) - це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа.

Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО, як інструмента планування, що сприяє якості розроблюваних планів, програм, стратегій тощо. Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, який підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності та їх можливі екологічні наслідки.

Одним з інструментів забезпечення збалансованості Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва (далі - Програма) стало застосування в процесі її розроблення стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування - проєкт Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва, розробником та ініціатором підготовки проєкту Програми є департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради.

Необхідно взяти до уваги, що Програма відображає загальні пріоритети та цілі розвитку міста. Програма поєднує зусилля, спрямовані на стабілізацію та

поліпшення стану навколишнього природного середовища, вирішення основних екологічних проблем, збереження природних екосистем, створення позитивного іміджу міста.

Стратегічну екологічну оцінку здійснено за показниками моніторингових спостережень на основі даних по місту Миколаєву як адміністративного центру Миколаївської міської територіальної громади, на територію якої буде поширюватися дія документа державного планування.

1. Зміст та основні цілі Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва, її зв'язок з іншими документами державного планування.

Практичним інструментом реалізації міської екологічної політики, виконання завдань зі збереження довкілля та створення безпечних екологічних умов для життєдіяльності населення виступає Міська цільова екологічна програма на 2023-2027 роки міста Миколаєва. Дана Програма є підставою для фінансування природоохоронних заходів на території громади за рахунок коштів бюджету Миколаївської міської територіальної громади та інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством. Крім того, відповідно до п.7 ч.1 статті 90 та п. 13 ч.1 статті 91 Бюджетного кодексу України, Програма – це єдиний механізм використання коштів міського цільового фонду охорони навколишнього природного середовища.

Програма розроблена відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» тощо.

Заходи Програми спрямовані на забезпечення максимально ефективного використання і активізації природних факторів, створення безпечних та комфортних умов проживання містян, включаючи сприятливі умови довкілля, зокрема:

- запобігання забрудненню водного басейну;
- охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів;
- збереження природно-заповідного фонду;
- виконання наукових досліджень та проєктних розробок у сфері охорони довкілля;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості громадян.

Таблиця 1.1 – Напрями та заходи Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва.

Напрямок	Заходи
1	2
Охорона і раціональне використання водних	Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, а

ресурсів	також заходи для боротьби з шкідливою дією вод (будівництво очисних споруд на випусках зливових колекторів в р. Південний Буг та р. Інгул у м. Миколаєві); Заходи очищення стічних вод (придбання та встановлення сіток для механічної очистки дощових стоків; придбання насосного обладнання для каналізаційної насосної станції № 5)
Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів	Заходи щодо запобігання інтродукції та поширення чужорідних видів рослин, які загрожують природним екосистемам (заходи щодо запобігання інтродукції та поширення амброзії) Заходи з озеленення населених пунктів (придбання розсадницької продукції (саджанці дерев та кущів, квіти))
Збереження природно-заповідного фонду	Утримання об'єктів природно-заповідного фонду, відповідно до вимог чинного законодавства (проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду)
Наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища	Наукові дослідження, проектні та проектно-конструкторські розроблення, що охоплюють зазначені у переліку природоохоронні заходи (розробка та погодження проектів землеустрою з організації та встановлення меж парків, скверів та інших об'єктів; розробка схеми санітарного очищення, дослідження морфології та визначення норм утворення твердих побутових відходів для міста Миколаєва; інші проектні розробки екологічного спрямування). Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок, фестивалів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, тощо (організація та проведення заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища; виготовлення та придбання поліграфічної та іншої продукції з екологічної тематики) Організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки (організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки)

Програмою передбачається можливість коригування заходів (внесення змін чи доповнень) в залежності від змін внутрішніх та зовнішніх умов її реалізації.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо Програму не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

Для підготовки зазначеного розділу використовувались дані Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Миколаївської області, Екологічного паспорту міста Миколаєва, моніторингові спостереження за станом довкілля, статистичні дані Головного управління статистики у Миколаївській області. Крім того, використовувалася інформація з офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

2.1. Загальні відомості. Особливості розташування та соціально-економічні показники.

Місто Миколаїв – місто обласного підпорядкування, це потужний політичний, діловий, індустріальний, промисловий науково-технічний, транспортний та культурний центр півдня України. Він розташований на півострові в Північному Причорномор'ї в гирлі річки Інгул, де вона впадає до Південного Бугу, за 65 кілометрів від Чорного моря.

Місто Миколаїв було закладене 1789 року князем Григорієм Потьомкіним на півострові при злитті Інгулу і Південного Бугу як флотське і корабельне місто. Першим громадянином міста став підприємець, військовий діяч і будівничий Михайло Фалєєв. Саме ордер № 1065 від 9 вересня 1789 року для нього і є першою документальною згадкою сучасної назви міста: «Фаберову дачу іменувати Спаське, а Вітовку — Богоявленське, а нову верф, що зводиться на Інгулі — містом Миколаїв».

Будувалося місто за планом складеним архітектором Іваном Старовим — з прямими вулицями і кварталами правильної форми. Життя Миколаєва було повністю підпорядковане суднобудуванню і флоту. Майже сто років тут перебував штаб Чорноморського флоту.

Сучасний Миколаїв є адміністративним центром Миколаївської міської територіальної громади і Миколаївського району та обласним центром Миколаївської області. Площа міста, за даними Головного управління статистики в Миколаївській області, станом на 01.01.2023 складає 259,8 км² (з яких 31,5% - природні та штучні водотоки, 24% - сільськогосподарські землі, 4,5% - ліси), що складає 1,1% території Миколаївської області.

Станом на 01.01.2022 року в Миколаєві проживало 465,516 тис. осіб (42,7% від усього населення області). Щільність населення 1792 осіб/км².

Відстань від міста до столиці України, Києва, залізницею – 587 км, автошляхами – 472 км.

Адміністративно місто Миколаїв поділяється на 4 райони (рис.2.1.):

1. Центральний – розташований на північному заході (включає історичний центр міста, Ракетне урочище, мікрорайони Соляні, Північний, с.Тернівка, Матвіївка, Варварівка).

2. Заводський – розташований на заході (включає житлові мікрорайони Намив і Ліски).

3. Інгульський – розташований на сході (включає мікрорайони ПТЗ, Новий Водопій, Старий Водопій).

4. Корабельний – розташований на півдні (включає мікрорайони Широка Балка, Жовтневе (Вітовка), Балабанівка, Кульбакине).

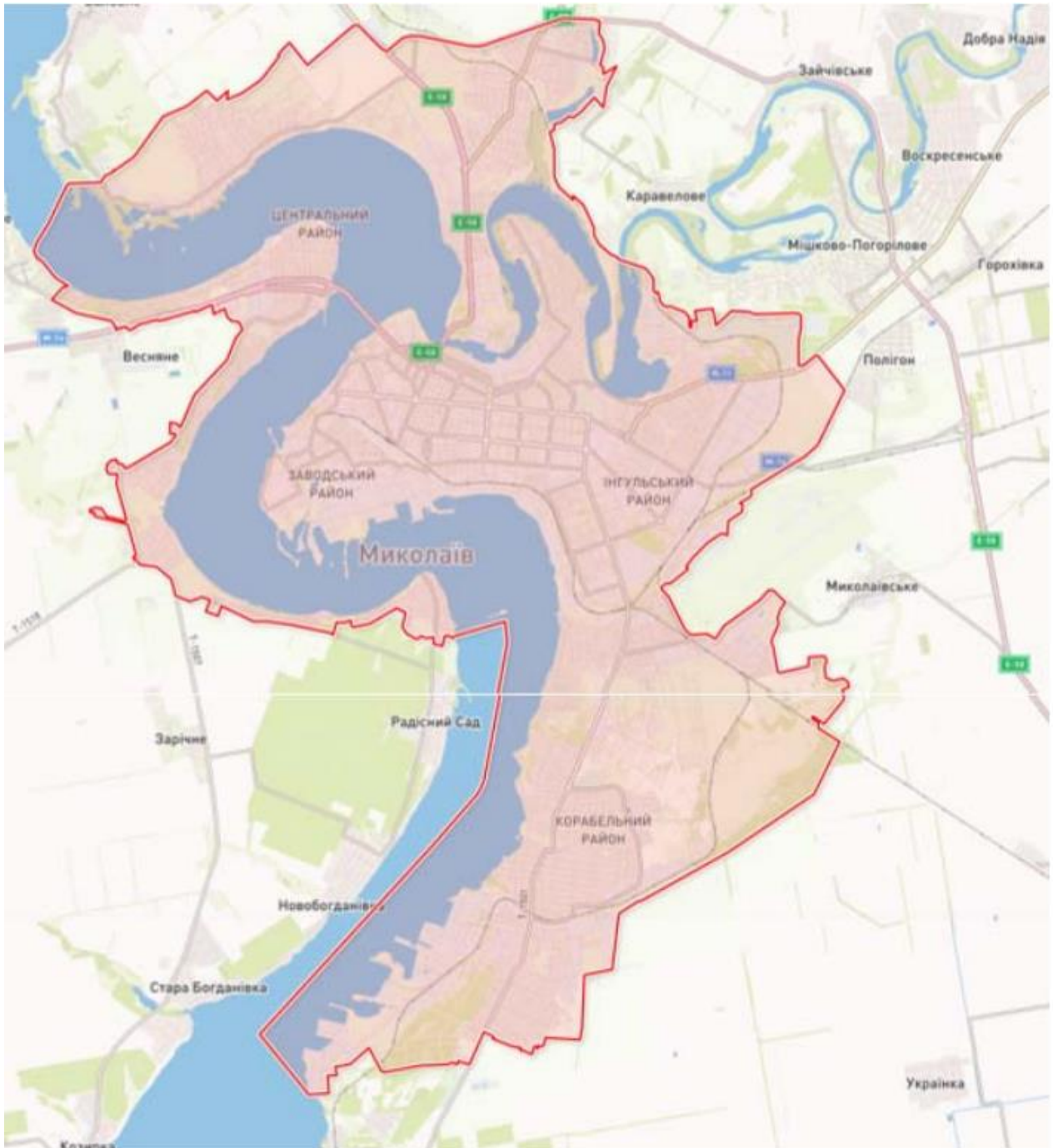

Рисунок 2.1.1 - Карта-схема адміністративно-територіального устрою міста Миколаїв

Розвиток міста Миколаєва характеризується наступними соціально-економічними показниками, що наведені в таблиці 2.1.1.

Таблиця 2.1.1 - Соціально- економічні показники по м. Миколаїв та Миколаївській області

Показник	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію*	тис.м ²	36,275	76,457	43,503	47,142	33,079
Вантажообіг автомобільного транспорту*	млн.ткм	1656,81	1785,46	1085,8	1203,2	-
Пасажирооборот автомобільного транспорту*	млн.пас. км	1206,16 8	1124,24 8	939,2	812,6	-
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі*	млн.грн.	14824,2	17366,5	18447, 5	22399, 6	-
Кількість постійного населення(на кінець року)	тис. осіб	478,691	475,585	471,60 6	465,51 6	-
Середньооблікова кількість штатних працівників	тис. осіб	106,494	102,287	100,31 0	**	**
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець року)	осіб	2224	2119	**	**	**
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників	грн.	8337	10117	11277	**	**

* - наведені дані по Миколаївській області

** - інформація по місту відсутня, у зв'язку із зміною адміністративно-територіального устрою, відповідно до постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів»

2.2. Природні умови.

2.2.1. Геологічна будова, рельєф, ландшафти, антропогенні зміни.

У геоструктурному відношенні місто Миколаїв розташоване на Східно-Європейській платформі в межах Причорноморської низовини, яка характеризується нескладною геологічною будовою. Докембрійський кристалічний фундамент залягає тут на глибині 100 – 250 м у північній частині низовини і на глибині 500 – 1000 м у південній. В цьому напрямку збільшується товща осадових відкладів, які залягають на кристалічному фундаменті, відповідно знижується і сучасна поверхня.

У будові поверхні Причорноморської низовини беруть участь відклади неогену і антропогену. З неогенових відкладів вище місцевого базису ерозії залягають утворення сарматського, міотичного і понтичного ярусів, представлені глинами з прошарками вапняків і мергелю, оолітовими вапняками та іншими осадовими відкладами.

Процеси ерозії в прирічковій смузі проходять досить інтенсивно, внаслідок чого тут часто червоно-бурі глини і вапняки виходять на денну поверхню, обумовлюючи щебенюватість ґрунтів.

Територія сучасного міста розчленована короткими, але широкими балками рельєф яких зазнав антропогенного впливу протягом існування міста.

Прибережна смуга Дніпровсько-Бузького лиману характеризується надзаплавними лесовими терасами, які особливо виражені в західній (центральної) частині міста. Ґрунти надзаплавних терас відрізняються більш легким механічним складом.

Довготривалий період антропогенного впливу людини на навколишнє середовище призвів до значної деформації природних ландшафтів на території міста. Розвиток Миколаєва супроводжується різким скороченням площ, зайнятих природними масивами, що призводить до втрати біорізноманіття. Збіднення видового складу організмів у поєднанні зі скороченням займаної ними площі викликає порушення збалансованості природних систем і втрату стійкості міських ландшафтів, що проявляється у вигляді небезпечних природних процесів і явищ.

Антропогенний вплив, а також клімат, геологічна будова, сам рельєф та деякі інші чинники сприяли появі і розвитку на території міста зсувних процесів, лінійної і площинної ерозії, підтоплення.

2.2.2 Клімат, радіаційний стан.

Клімат Миколаєва помірно-континентальний з м'якою малосніжною зимою і жарким посушливим літом. Так як територія краю розташована на південь від смуги високого атмосферного тиску (вісь Воєйкова), це обумовлює при загальному домінуванні західного (атлантичного) переносу повітряних мас, який особливо посилюється влітку, суттєве значення у кліматоформуванні північно-східних континентальних повітряних мас зимового періоду. Ця закономірність добре підтверджується за даними метеостанції Миколаїв, де за 52 роки спостережень взимку мали перевагу північно-східні вітри (24%),

швидкості яких можуть досягти 34 м/с (грудень 1940 р.), а влітку – північно-західні (21%).

Пересічна температура повітря за рік на основній частині території становить 8-10 °С. Пересічна температура січня змінюється від - 5°С на півночі області до - 2°С на півдні, де взимку близько 40% днів з відлигами (метеостанція Миколаїв). Пересічна температура липня досягає 20-23°С. Абсолютні максимуми температур становлять 39-40 °С, абсолютні мінімуми – від -30°С до - 34°С. Період з температурою понад +10°С становить 180-225 днів, тривалість вегетаційного періоду 215-225 днів. Розподіл річних сум опадів на території краю зональний: на півночі області випадає 440-470 мм, у центральному і південно-східному районах 390-410 мм, а на південному заході 330-345 мм опадів. З підвищенням висоти місцевості над рівнем моря на кожні 100 метрів, кількість опадів зростає на 10-26%. Із загальної кількості опадів у теплий період (квітень-жовтень) випадає 70% переважно у вигляді злив. Серед метеостанцій всього Причорномор'я найбільша кількість катастрофічних злив, коли випадало більше 55 мм опадів, зареєстровано у Миколаєві: за 27 років спостережень таких злив було вісім. Сніговий покрив взимку буває в середньому від 37 до 65 днів. Пересічна потужність снігового покриву на півночі степової зони досягає 10 см, а на півдні не перевищує 3-6 см. Запаси води у снігу при найбільшій його висоті коливаються від 30 до 24 мм. Глибина промерзання ґрунту складає 37-54 см.

Пересічна багаторічна вологість повітря становить 71%, але, іноді в травні – серпні вона зменшується до 15-30%. З впливом моря пов'язано щорічне надходження з опадами 150-170 кг/га хлоридів і сульфатів натрію та магнію.

У теплий період року в степовій зоні області буває більше 15 днів з суховіями (у травні – серпні).

Сумарна радіація на території міста складає 4400-4800 мДж/м², на півдні збільшується до 5000 мДж/м² у рік. Величина радіаційного балансу підстилаючої поверхні змінюється від 1880 до 2100 мДж/м², а на півдні до 2300 мДж/м² у рік.

2.2.3. Ґрунти.

Міські ґрунти мають різний рівень гідролітичної кислотності. Найнижчий відзначений у ґрунтах насаджень, розміщених поблизу проїзної частини вулиць, причому з віддаленням від цих місць її питома вага зростає. Наприклад, рН практично у всіх ґрунтах насаджень, які прилягають до міських автомагістралей, перебуває в межах 7,0-8,0 і належить до сильно-лужної групи. Кислі ґрунти зустрічаються тільки у парках з природними ґрунтами. Висока кислотність ґрунтів, як і їх алкалізація, впливають на загальну доступність поживних речовин, а отже, і на розвиток деревної рослинності.

Окрім того, повсюдно спостерігається переущільнення ґрунтів у міських насадженнях, що насамперед веде до зменшення шпаруватості і погіршення водного режиму. На вищепитаних ділянках водопроникність верхнього шару в 3-4 рази нижча, ніж у природних непорушених ґрунтах.

Специфічні гідрологічні умови міських територій та їх мікрокліматичні особливості зумовлюють різке погіршення режиму вологозабезпеченості ґрунтів.

2.2.4. Атмосферне повітря.

Стан атмосферного повітря є одним із головних факторів у формуванні сприятливих умов навколишнього природного середовища. До повітряного басейну міста надходять забруднення із стаціонарних та пересувних джерел. Значна частина забруднення припадає саме на транзитний транспорт, що курсує містом до портів та перевантажувальних терміналів.

Завдяки відсутності в місті підприємств металургійної, хімічної та вугільної промисловості, Миколаїв не відноситься до переліку регіонів з високим забрудненням атмосфери.

Від пересувних джерел до атмосферного повітря надходять в середньому в 3,5-4 рази більші об'єми викидів, ніж від стаціонарних об'єктів.

Викиди від стаціонарних джерел розповсюджуються по місту разом із вітровими потоками так, як в місті переважно вітряна погода.

Протягом 2022 року в атмосферному повітрі м. Миколаєва зафіксовано перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин у відсотках загалом за рік (ГДК м.р.) по оксиду вуглецю та формальдегіду.

Річний хід середньомісячних концентрацій пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню був достатньо рівномірний по всіх пунктах спостережень.

Рівні забруднюючих речовин у атмосферному повітрі м. Миколаєва за період 2019-2022 роки наведені нижче.

Таблиця 2.2.4.1 – Забруднення атмосферного повітря міста Миколаєва

Назва забруднюючої речовини	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини мг/м ³			
		2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6
Пил	м. Миколаїв	0,08	0,08	0,08	0,08
Діоксид сірки		0,006	0,005	0,005	0,007
Оксид вуглецю		2	1	1	2
Діоксид азоту		0,05	0,04	0,04	0,04
Оксид азоту		0,02	0,09	0,02	0,02
Фтористий водень		0,001	0,001	0,002	0,002

Назва забруднюючої речовини	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини мг/м ³			
		2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6
Формальдегід		0,019	0,013	0,012	0,014
Важкі метали, мкг/м ³					
Залізо	м. Миколаїв	1,350	1,206	0,787	0,721
Марганець		0,039	0,036	0,028	0,028
Мідь		0,068	0,034	0,035	0,027
Нікель		0,016	0,014	0,02	0,031
Свинець		0,028	0,025	0,029	0,019
Хром		0,015	0,013	0,017	0,038
Цинк		0,046	0,065	0,054	0,045
Кадмій		0,003	0,002	0,003	0,005

Моніторинг стану атмосферного повітря в м. Миколаєві здійснює Миколаївський обласний центр з гідрометеорології. На території міста розташовані 4 пости спостереження:

ПСЗ №1 - вул. Обсерваторна, 1;

ПСЗ №2 - вул. Погранична - пр. Богоявленський;

ПСЗ №3 - вул. 12 Лінія - 7а Повздовжня;

ПСЗ №4 - обласний Палац культури.

Пости вимірюють концентрації наступних забруднюючих речовин: пил, діоксид сірки, оксид вуглецю - 2 рази на добу; діоксид азоту, оксид азоту, фтористий водень, формальдегід - 4 рази на добу.

Внаслідок діяльності людини в атмосферу потрапляє значна кількість забруднюючих речовин, зокрема при спалюванні різних видів палива (для опалення, виробництва електроенергії, під час експлуатації транспортних засобів) та при роботі промислових підприємств.

Стаціонарні джерела викидів зосереджені переважно на території промислово-виробничих груп, зосереджених в промвузлах, що розташовані переважно у східній та південній частинах міста. Окрім того, на узбережжі Південного Бугу у межах міста розташовані потужні портові комплекси, одним з основних видів діяльності котрих є перевантаження вантажів, зокрема

сипучих. Особливо негативно на стан атмосферного повітря впливає перевантаження вугілля, мінеральних добрив, сірки та інших хімічних речовин. При недотриманні технологій дрібні частки сипучих вантажів потрапляють в атмосферу та з вітровими потоками разносяться на значні відстані, що можуть перевищувати розмір санітарно-захисних зон портових господарств. Основними забруднюючими речовинами є окисли вуглецю, окисли азоту, сірчаний ангідрид, пил. В зоні впливу промислових ділянок, в межах СЗЗ, можливі перевищення ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

За несприятливих метеорологічних умов потенційно можливе забруднення атмосферного повітря пилом червоного шламу від шламосховищ ТОВ «Миколаївський глиноземний завод».

У 2021 році в атмосферне повітря міста зі стаціонарних джерел забруднення до атмосфери надійшло 3,433 тис. т забруднюючих речовин, що на 247 т, або на 9% більше, ніж у 2020 році.

Динаміку викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел в цілому по області та місту Миколаєву, в тому числі по найпоширенішим забруднюючим речовинам (пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю), представлено в табл. 2.2.4.2 та табл. 2.2.4.3.

Таблиця 2.2.4.2 - Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по області та по м. Миколаїв, тис. т

	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Всього по області	13,1	12,07	11,2	12,19
Всього по населених пунктах	3,383	3,413	3,393	3,733
у тому числі:				
м. Миколаїв	3,039	3,153	3,153	3,433

Таблиця 2.2.4.3 - Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по області та по м. Миколаїв, в розрізі найпоширеніших забрудників, тис. т

Населені пункти	2018 рік					2019 рік				2020 рік				2021 рік						
	Разом	у тому числі				Разом	у тому числі			Разом	у тому числі			Разом	у тому числі					
		Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю		Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки		Оксид вуглецю	Пил	Діоксид азоту		Діоксид сірки	Оксид вуглецю	Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю
Разом по області, у тому числі:	13,1	3,123	2,792	0,528	1,955	12,07	3,152	2,494	0,482	1,67	11,2	2,681	2,469	0,458	1,618	12,19	3,88	2,481	0,606	1,735

м. Миколаїв	3,039	0,847	0,475	0,049	0,7	3,153	0,911	0,384	0,076	0,685	3,153	0,927	0,376	0,111	0,69	3,433	1,112	0,454	0,182	0,72
-------------	-------	-------	-------	-------	-----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------	-------	------

У 2021 році до переліку основних забруднювачів області віднесено 11 підприємств, що становить 3,0% від загальної кількості підприємств, якими надано звіт по формі 2-ТП (повітря), у тому числі 9 з них розташовуються у межах міста. Обсяги викидів кожного із зазначених підприємств перевищують 100 тонн на рік, разом з тим сумарні обсяги викидів цих підприємств становлять 64,7% від обсягів викидів всіх підприємств області та дорівнюють 7,89 тис. т. (табл. 2.2.4.4). До найбільших забруднювачів відносяться такі підприємства: ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», АТ «Оператор газотранспортної системи «Миколаївгаз» та «ЮГЦЕМЕНТ» Філія ПрАТ «ДІКЕРГОФФ ЦЕМЕНТ».

Таблиця 2.2.4.4 - Основні забруднювачі атмосферного повітря м. Миколаєва та Миколаївської області.

Підприємство - забруднювач	Відомча приналежність	Валовий викид, т		Зменшення /- Збільшення/ +	Причина зменшення/ збільшення
		2020	2021		
1	2	3	4	5	6
«ЮГЦЕМЕНТ» Філія ПрАТ «ДІКЕРГОФФ ЦЕМЕНТ УКРАЇНА	Приватна власність	876,2	1310,5	+434,3	Збільшення обсягів виробництва
ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	Приватна власність	2531,8	2672,7	+140,9	Збільшення обсягів виробництва
ТОВ «Бандурський олійноекстракційний завод»	Приватна власність	170,9	189,88	+18,98	Збільшення обсягів виробництва
ДП НВКГ «Зоря» - «Машпроект»	Державний концерн «Укроборонпром»	340,4	290,9	-49,5	Зменшення обсягів виробництва
ОКП «Миколаїв-облтеплоенерго»	Міністерство комунального господарства	220,77	221,87	+1,1	На тому самому рівні
ТОВ СП «Нібулон»	Підприємства України, засновані фізичними особами	454,9	662,49	+207,59	Збільшення обсягів перевантажень
АТ «Оператор газотранспортної системи «Миколаївгаз»	АТ «НАК «Нафтогаз України»	1992,4	1722,48	-269,92	Зменшення ремонтних робіт на газопроводах
ТОВ «Оператор газотранспортної системи України»	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МАГІСТРАЛЬНІ	497,7	397,97	-99,73	Зменшення ремонтних робіт на газопроводах

	ГАЗОПРОВИДИ УКРАЇНИ"				
ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	115,6	108,25	-7,35	На тому самому рівні
ТОВ «Морський спеціалізований порт НІКА-ТЕРА»	Приватна власність	143,6	153,29	+9,69	Збільшення обсягів перевантажень
ТОВ «ЕКОТРАНС»	ТОВ «ЕКОТРАНС»	186,1	158,72	-27,38	Зменшення обсягів виробництва

Останнім часом значно збільшилася кількість транспорту на території міста. Викиди в атмосферне повітря від транспортних джерел в три, а інколи і в чотири рази перевищують об'єми викидів від стаціонарних джерел, що розташовані в місті.

Значну частину викидів утворює транзитний транспорт. Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, у безпосередній близькості від тротуарів у зоні активного пішохідного руху. Якість повітря може погіршуватись з причини експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття.

Найбільша інтенсивність автомобільного руху, в тому числі транзитного, відмічається по проспектах Центральному, Миру, Героїв України та Богоявленському, а також по вулицях Херсонське шосе, Пушкінська, Погранична, Велика Морська, Нікольська, Веселинівська, Космонавтів.

Починаючи з 2016 року, згідно із розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 175-р, статистичні спостереження по викидам забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення атмосферного повітря не здійснюються, тому інформація відсутня.

З метою зменшення шкідливих викидів в атмосферне повітря та збереження навколишнього середовища, адаптації до змін клімату, шляхом скорочення викидів CO₂, Миколаївською міською радою підтримується розвиток міського електротранспорту, проводяться роботи з оптимізації руху транзитного транспорту містом – розглядається можливість будівництва об'їзної автомобільної дороги в Корабельному районі та у Вітовському районі, яка з'єднає міжнародні траси з підприємствами морегосподарського комплексу.

2.2.5. Водні ресурси.

Водні ресурси міста не багаті, але різноманітні. Поверхневі води представлені ріками Південний Буг, Інгул, балка Вітовка (мала річка, загальною

довжиною 4,7 км - притока лиману) та Бузьким лиманом, який утворився в результаті затоплення морем гирла Південного Бугу (вважається, що р. Південний Буг закінчується і переходить у лиман в районі гирла р. Інгул).

Річка Південний Буг - головна водна артерія, що є третьою за величиною і довжиною в Україні та найбільшою річкою, що повністю розташована в межах України, її довжина становить 806 км, площа водозбору - 63700 км².

Ширина звивистого русла річки Південний Буг змінюється від 120-160 м до 250 м (біля села Новопетрівка), а в районі Бузького лиману - 2 км; глибина річки складає 4-5 м, швидкість течії 0,1-0,5 м/с (на порогах до 3,2 м/с). Південний Буг вважається єдиною річкою Європи, де збереглося порожисте природне русло або іншими словами - природні річкові пороги.

У місті Миколаїв у річку Південний Буг впадає річка Інгул, найбільша ліва притока Південного Бугу, що має загальну довжину 354 км, площу басейну — 9890 км², яка протікає в субмеридіональному напрямку. Долина річки вузька - 80-200 м, на півдні 2,5 км, з пологими схилами. Русло мандруюче, глибиною 1,5-6 м та шириною до 100 м.

Річки Південний Буг та Інгул в районі Миколаєва впадають до Бузького лиману.

Також, на території міста знаходиться Жовтневе водосховище, яке з 1958 р. експлуатувалося МКП «Миколаївводоканал» і було основним джерелом водопостачання м. Миколаєва до запуску водогонів «Дніпро - Миколаїв». Площа його водного дзеркала складала 4,3 км². На сьогодні водосховище тимчасово виведене з експлуатації.

Окрім того, в межах міста розташовані штучні водойми та ставки.

Моніторинг за якісним станом водних ресурсів в межах м. Миколаїв здійснюється Миколаївським обласним центром з гідрометеорології та лабораторією моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області по 20 інгредієнтам. Точки контролю, відповідно до програми моніторингових спостережень, розташовані у районі набережної Інгулу, Південнобузького мосту та морського порту.

На підставі лабораторних досліджень майже на всіх водних об'єктах міста фіксується перевищення у 3-4 рази за показником БСК-5, нітратам та ХСК. Ці показники характеризують стан забруднення водойм, основними індикаторами якого є вміст органічних речовин та амонійних сполук, від яких у значній мірі залежать умови збереження необхідного рівня вмісту кисню у річках, що є основою для стабільного функціонування та розвитку водної екосистеми.

За даними щомісячного звіту лабораторії моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області, за значеннями гідрохімічних показників інтегральної оцінки якості вод у річках басейну р. Південний Буг, вода відповідає II-ому класу III категорії і характеризується за станом, як добра.

Кисневий режим річок басейну Південного Бугу в області задовільний, жорсткість води середня, хоча мають місце разові незначні перевищення ГДК. Сухий залишок знаходиться у межах 414,25-1527,17 мг/дм³. Перевищення за

сухим залишком та його складовими є наслідком високої мінералізації природних вод (притоки річки та підземні води).

Поверхневі води Південно-Бузького басейну забруднені в основному органічними сполуками. До основних джерел появи у природних водах органічних речовин належать: комунальні скиди, скид неочищених дощових вод, промислові стоки (молокопереробна галузь).

Головне навантаження через скиди зворотних вод здійснюється на акваторію Бузького лиману, до якого скидають свої стоки (в тому числі дощові води) 11 підприємств міста.

Комунальним підприємством, що здійснює найбільший скид недостатньо очищених стоків до водних об'єктів області є МКП «Миколаївводоканал», що експлуатує очисні споруд каналізації м. Миколаєва. Система каналізації м. Миколаєва не відповідає потужностям міста, і як наслідок, стоки після очищення на очисних спорудах каналізації скидаються недостатньо очищеними.

За формою 2-ТП (водгосп) МКП «Миколаївводоканал» у 2021 році до водних об'єктів (Бузький лиман та р. Вітовка) скинуто 20,707 млн. м³ стічних вод, з яких недостатньо очищених – 18,648 млн. м³. Таким чином, 90,1% від загальної кількості скиду згаданого комунального підприємства складають забруднені стічні води, що, в свою чергу, негативно впливає на стан водних ресурсів.

Таблиця 2.2.5.1 - Динаміка скиду зворотних вод МКП «Миколаївводоканал».

Категорія зворотних вод, що скидаються	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Загальний обсяг скиду, млн м ³	23,35	22,10	21,23	22,02	20,71
Обсяг скиду недостатньо очищених стоків, млн м ³	20,31	19,39	19,04	20,31	18,65

Система каналізації м. Миколаєва знаходиться у незадовільному технічному стані та потребує реконструкції і модернізації.

З метою розв'язання зазначених проблемних питань, захід «Реконструкція глибоководного випуску в Бузький лиман від очисних споруд каналізації м. Миколаєва» включено до Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки (I етап), фінансування у 2021 році не виділялось.

Проте, реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Миколаїв здійснюється за рахунок реалізації спільного з Європейським інвестиційним банком (далі – ЄІБ) інвестиційного проекту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв».

За період 2017-2021 ключовими результатами реалізації проекту є: розроблення геоінформаційної системи та гідравлічного моделювання, придбання відповідного програмного забезпечення; закупівля та поставка

лабораторного обладнання для технічного переоснащення лабораторії очисних споруд каналізації; закупівля водомірних лічильників; закупівля та встановлення відеостіни для диспетчеризації; придбання каналопромивної машини з функцією всмоктування та цифрового акустичного локатору для пошуку складних витоків води; реконструкція будівлі грабельної та приймальної камери очисних споруд каналізації; реконструкція трьох самопливних каналізаційних колекторів; укладання контрактної угоди на здійснення реконструкції та технічного переобладнання очисних споруд каналізації.

Про ефективність впровадження вказаних заходів на підприємстві свідчить зменшення протягом 2021 року об'ємів скидів забруднених стічних вод до Бузького лиману, у порівнянні з 2020 роком, на 1,662 млн м³.

2.2.6. Зелені насадження, флора, фауна, природно-заповідний фонд та екомережа.

Усі види флори і фауни на території міста входять до складу біотичних спільнот, що формують урбоєкосистему.

Зелені насадження відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні та оздоровленні міського середовища. Вони виконують містобудівну, екологічну, санітарно-гігієнічну, мікрокліматичну, архітектурно-художню, естетичну і рекреаційну функції.

Зелені зони мають значний позитивний вплив на якість атмосферного повітря та мікроклімат міського середовища, підвищують його привабливість, сприяють збереженню біорізноманіття міських урбоєкосистем, забезпечують сприятливі умови для рекреації населення міст.

У складі урбанofлори Миколаєва нараховується більше 900 видів судинних рослин, у тому числі 18 рідкісних видів рослин, з яких 4 віднесено до Європейського червоного списку, 11 – до Червоної книги України, 3 види визначено рідкісними для Миколаївщини, угруповання двох формацій занесено до Зеленої книги України.

До зелених насаджень м. Миколаєва відноситься деревна, чагарникова, квіткова та трав'яна рослинність природного та штучного походження. Серед них переважають трав'янисті рослини – 92% видів, решта видів складають: дерева – 2,2%, кущі – 4,3%, напівкущі – 1,5%. Пануючою за типом вегетації є група листопадних рослин – 56%.

Важливу роль в озелененні міста відіграє якість та стан трав'янистого покриву. Газон виконує важливу санітарно-гігієнічну функцію, затримуючи пил, регулюючи температуру і вологість повітря. Газонне покриття по місту, здебільшого утворюється сумішшю культурних багаторічних злакових трав.

На теперішній час, багато дерев в місті страждають дуплистістю, суховершинністю, розщепленням, гниттям стовбура і кореневої системи. В результаті цього, в даний час, багато старовікових і значна частина середньовікових дерев знаходиться в аварійному та небезпечному стані.

З метою максимального збереження зелених насаджень на території міста Миколаєва, у 2013 році Миколаївська міська рада прийняла рішення «Про

затвердження переліку об'єктів зеленого господарства, віднесених до територій рекреаційного призначення в м. Миколаєві». До вказаного Переліку увійшло 256 об'єктів зеленого господарства міста, з них 12 парків, 112 сквери, 4 бульвари та 132 інші зелені зони. За результатами опрацювання пропозицій, що надходять до міської ради, Перелік постійно оновлюється, вносяться зміни та доповнення.

Нормативний показник площі озелених ландшафтних та рекреаційних території загального користування у межах населеного пункту, відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», що затверджені Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.04.2019 № 104, становить 12 м²/особу, а у межах територій житлових районів, мікрорайонів – 7 м²/особу.

На сьогодні, на кожного жителя міста Миколаєва припадає близько 22 м² зелених насаджень загального користування, не враховуючи зелених насаджень, що розміщені в зонах житлової забудови, в садових товариствах, вздовж об'єктів дорожньої мережі та зелених насаджень спеціального призначення.

Переважними породами дерев у місті є акація біла, клен ясенелистий, шовковиця, клен гостролистий, тополя пірамідальна, тополя срібляста, тополя чорна, горіх волоський, ясен звичайний, платан західний, дуб звичайний, каштан кінський, липа дрібнолиста, абрикос.

Кількість зелених насаджень міста поступово скорочується: дерева зносяться або пошкоджуються під час будівництва, реконструкції чи ремонту об'єктів благоустрою, всихають внаслідок неналежного догляду, хвороб чи досягнення вікової межі, видаляються з метою попередження аварійних ситуацій. Натомість оновлення зелених насаджень проводиться вкрай повільно, обсяги придбання розсадницької продукції не перекривають потребу.

Фауна міста складається, головним чином з мігрантів з інших, суміжних із територією міста, ценозів (степових, лучних, болотяних тощо).

Частина видів міської фауни, існує тільки в одомашненому стані і використовуються людиною для задоволення її життєвих потреб. Домашні тварини (собаки, коти), як елементи міської фауни є трофічними агентами для багатьох паразитів.

Також, в міському середовищі можуть зустрічатися види тварин, що не характерні для даної місцевості та потребують штучного підтримання умов існування, це мешканці муніципальних та приватних зоологічних колекцій, у тому числі акваріумів.

Міські парки, лісопарки, великі зелені масиви різного призначення населяють безхребетні, суходільні комахи, членистоногі, різноманітна орнітофауна, дрібні ссавці. На території міста Миколаєва, як і в будь-якій урбоecosystemі, зустрічається значна частина синантропних видів тварин, еволюція яких відбувалася в контакт з людиною: таргани, миші домові, воші, пацюк сирій, горобець домашній, голуб сизий тощо. На берегах водойм

сформувалась притаманна цій місцевості фауна, тут мешкають плазуни, рослиноїдні молоски, ссавці, птахи.

З середини ХХ століття окремі, особливо цінні, об'єкти зеленого господарства на території міста Миколаєва були віднесені до категорії заповідних.

На сьогоднішній день в межах міста налічується 21 об'єкт природно-заповідного фонду, загальною площею 1159 га (близько 4,5% міської території), що відносяться до 8 категорій об'єктів ПЗФ (таблиця - 2.2.6.1.).

Таблиця 2.2.6.1. Перелік об'єктів природно-заповідного фонду міста.

№ п/п	Назва об'єкта ПЗФ	Категорія	Значення	Площа, га
1	Миколаївський зоологічний парк	Зоологічні парки	Загальнодержавне	18,4813
2	Заповідне урочище "Дубки"	Заповідні урочища	Місьцеве	90,9200
3	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Парк Перемоги"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місьцеве	42,4113
4	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Народний сад"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місьцеве	8,3290
5	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Сквер ім. 68-и Десантників"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місьцеве	1,4158
6	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Аркасівський сквер"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місьцеве	1,3662
7	Ботанічна пам'ятка природи сквер «Пам'ять»	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місьцеве	0,5
8	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Флотський бульвар"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місьцеве	7,0803
9	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб черешчатий" по вул. Адміральській, 22	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місьцеве	0,0125
10	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб черешчатий" по вул. Великій Морській, 38	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місьцеве	0,0018

11	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб черешчатий" по вул. Адмірала Макарова, 14	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,0100
12	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Ліски"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	34,5258
13	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Юних героїв"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	3,8340
14	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб черешчатий" по вул. Адмірала Макарова, 1	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,0100
15	Гідрологічна пам'ятка природи "Турецький фонтан"	Пам'ятки природи (гідрологічні)	Місцеве	0,01
16	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Юність"	Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва	Місцеве	11,0393
17	Лісовий заказник "Балабанівка"	Заказники (лісові)	Місцеве	510,0
18	Гідрологічний заказник "Жовтневе водосховище"	Заказники (гідрологічні)	Місцеве	429,0
19	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб Горизонтальний"	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,05
20	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб на вул. Садовій"	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,01
21	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення "Дуб в районі Темвод"	Пам'ятки природи (ботанічні)	Місцеве	0,05

Миколаївський зоологічний парк

Миколаївський зоопарк заснований в 1901-му році Н.П. Леонтовичем. У 1977-му році перенесений на нову територію, займає площу - 18,48 га.

Зоологічна колекція парку нараховує понад 500 видів тварин, в тому числі рідкісних та зникаючих: 27 видів занесені до ЧКУ, 253 види - до списку МСОП. Також на території зоопарку наявна ботанічна колекція - понад 100 видів дерев, декоративних та фруктових, третина видів-екзотичні. При зоопарку створений гурток юних біологів, ведеться просвітницька діяльність.

Заповідне урочище «Дубки»

Заповідне урочище засноване у 1945 році, вік насаджень складає близько 70 років, загальна площа 90,92 га. На території об'єкту зростає 30 інтродукованих видів рослин, з них 20 видів дерев та кущів і 10 видів трав.

Основні види дерев, що ростуть в урочищі - це дуб, ясень зелений, груша дика, клен гостролистий, акація біла, акація жовта, жимолость, лох сріблястий, лох вузьколистий (загалом на території урочища близько 150 тис. дерев).

Лісовий заказник «Балабанівка»

Лісовий сосновий масив площею 510 га, розташований в Вітовському районі, був визнаний державним лісовим заказником місцевого значення рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 28.12.1982 року № 675 та віднесений до мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Штучне насадження сосни із фрагментами південного піщаного степу, який майже зник у Нижньому Побужжі. Є місцезростанням волошки первинноперлинної, чебрецю Палласа, полину Маршалла, осоки колхідської, зіноваті дніпровської та ін. Знайдено низку видів рослин, занесених до ЧКУ.

Гідрологічний заказник «Жовтневе водосховище»

Водосховище в Корабельному районі міста з площею водного дзеркала близько 4,3 км², експлуатувалося МКП «Миколаївводоканал» з 1958 р. і було основним джерелом водопостачання м. Миколаєва до запуску водогонів «Дніпро - Миколаїв». Водосховище в літній період заповнювалося водою з Інгулецького магістрального каналу максимальним об'ємом 31,5 млн. м³.

Внаслідок тривалої експлуатації та його замулення вода втратила свою якість, як джерело питного водопостачання. Тому у 2007 р. було прийнято рішення щодо спуску води з водосховища, його очищення та реконструкції. На сьогодні Жовтневе водосховище тимчасово виведене з експлуатації та віднесене до категорії гідрологічних заказників.

Гідрологічна пам'ятка природи «Турецький фонтан»

Турецький фонтан був оголошений пам'яткою природи місцевого значення в 1974 році, відповідно до рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 01.10.1974 року № 527 «Про затвердження ново виявлених природних об'єктів як пам'яток природи місцевого значення», як облаштоване природне джерело питної води. Пам'ятка природи розташована

в районі Яхт-клубу та займає площу 100 м², з яких 76 – під проходами, проїздами, площадками, 14 – під зеленими насадженнями та 10 – під спорудами.

Ботанічна пам'ятка природи «Сквер «Пам'ять»

У 1990 році рішенням Миколаївської обласної ради від 11.12.1990 № 281 на площі в 0,5 га біля Будинку природи по вул. Терасній було створено сквер «Пам'ять», що нині має статус ботанічної пам'ятки природи місцевого значення.

Ботанічні пам'ятки природи – 7 вікових дерев дубу

Для збереження цінного об'єкта природи - вікового дерева, було створено ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Дуб черешчатий» по вул. Адміральська, 22. Вік дерева близько 170 років, висота - 18,0 м, діаметр стовбура - 90,0 см.

Дуб черешчатий по вул. Адмірала Макарова, 1 є ровесником міста, його вік складає близько 233 років. Дерево розташоване на території міської поліклініки № 4, займає площу 0,01 га. Висота дерева - 16,0 м, діаметр стовбура - 130,0 см.

Дуб, віком близько 175 років, висотою 14,0 м з діаметром стовбура - 130,0 см росте по вул. Адмірала Макарова, 14.

Дубу, що розташований по вул. Велика Морська, 38 на розі вул. Артилерійської, був також наданий статус пам'ятки природи місцевого значення. Вік дерева близько 185 років, висота - 16,0 м, діаметр стовбура - 97,0 см.

Рішенням Миколаївської обласної ради від 09.03.2023 року №9 «Про оголошення територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення – ботанічних пам'яток природи і ландшафтних заказників», було оголошено об'єктами природно-заповідного фонду місцевого значення без вилучення земельних ділянок у їх власників або користувачі ще 3 ботанічні пам'ятки природи: «Дуб на вул. Садовій», що розташований на розі пр. Центрального та вул. Садовій, поруч з готелем «Миколаїв» та займає площу 0,01 га; «Дуб в районі Темвод» на площі 0,05 га та «Дуб Горизонтальний», що зростає на території рекреаційного призначення «Дендропарк «Дружба»».

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк Перемоги»

Парк був закладений в 1945 році в місці злиття річок Інгул та Південний Буг на честь перемоги над фашизмом на місці німецького військового аеродрому часів окупації. Його площа складає 42,4113 га, видове різноманіття представлено 65 видами рослин (при створенні парку налічувалось лише 20 видів дерев та кущів. В парку зростають дерева та кущі 33 видів та трави 32 видів.

Заповідний статус парку «Перемоги» було присвоєно у 1972 році (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391).

Вся територія парку відноситься також до земель історико-культурного призначення, а 9,96 га – до земель водного фонду (прибережна захисна смуга).

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Народний сад»

Парк закладений в 1930-му році на площі в 10,0 га на честь зустрічі Г.І. Петровського з миколаївськими робітниками. Утримувався і охоронявся парк за рахунок заводу ім. 61-го комунара. Сучасна площа парку становить 8,329 га. На його території росте близько 20 видів (650 одиниць) дерев та кущів. Найпоширеніші породи дерев - айлант височенний, каштан кінський, клен гостролистий, платан східний, береза повисла, скумпія звичайна, тополя біла, шовковиця.

Рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391 парку присвоєно статус заповідного об'єкту.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сквер ім. 68 Десантників»

Сквер, площею 1,4158 га разом з вічним вогнем та меморіалом 68 морякам-десантникам старшого лейтенанта Константина Ольшанського, отримав статус заповідного об'єкту, згідно рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391.

Рослинний світ представлений 25 видами, з яких 15 видів дерев та кущів і 10 видів трав. До ЧКУ включено 1 вид рослин.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Аркасівський сквер»

На розі вулиць Пушкінської та Адміральської ще з кінця ХІХ століття існувала зелена зона, яку в 1917 році було перейменовано на Сиваський сквер, площею 1,3662 га. На його території було встановлено пам'ятник бійцям Сиваської дивізії. Має заповідний статус з 1972 року (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391). У сквері зростає 40 видів рослин, з них 30 дерев та кущів, 10 трав.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Флотський бульвар»

Бульвар створений в 1940 році на верхній терасі річки Інгул (вул. Набережна) на честь флотоводця-адмірала Макарова. Заповідний статус надано рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391. На території Флотського бульвару на площі 7,0803 га росте 25 видів рослин (при створенні видовий склад налічував 14 видів) 15 видів дерев та кущів і 10 трав. Один вид рослин занесено до Червоної книги України.

2,14 га земель парку відноситься до земель водного фонду (прибережна захисна смуга).

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Ліски»

Парк було закладено в кінці XVIII століття, але в роки громадянської війни його знищили. Відновлено парк у мікрорайоні Ліски в 1952 році на площі 33,0 га. На той час парк знаходився на балансі Чорноморського суднобудівного заводу. Статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва надано рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 31.08.1984 року № 378. На сьогодні парк займає земельну ділянку площею 34,5258 га між вулицями Озерна, Курортна, Генерала Карпенка та Індустріальна.

На території парку зростає 365 видів рослин: 305 аборигенних видів (5 дерев та кущів, 300 трав) та 60 інтродукованих (45 дерев та кущів і 15 видів трав). З флористичних об'єктів 2 види занесено до Європейського червоного списку та 2 види до Червоної книги України.

В парку розташоване озеро, площею близько 9 га, та пам'ятник робітникам Миколаєва.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юних героїв»

З 1972 року до категорії заповідних земель відноситься парк «Юних героїв» (рішення виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 21.07.1972 року № 391), що був створений в 1917 році на розі вулиць Обсерваторна та Адмірала Макарова. В парку встановлено пам'ятник піонерам-розвідникам.

На площі в 3,834 га росте 20 видів рослин (12 дерев та кущів, 8 видів трав).

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юність»

З ініціативи та за участю комсомольців у 1950 році в районі ПТЗ, між вулицями Парковою та Театральною, було закладено 19,6 га парку з 18 видами дерев. Парк утримувався за рахунок виробничого об'єднання «Зоря». Рішенням виконавчого комітету Миколаївської обласної ради від 25.12.1975 року № 727 парк було віднесено до природно-заповідного фонду.

Сучасна площа парку – 11,0393 га. Видовий склад рослин представлений тополями, ясенями, кленами, соснами, акаціями.

Згідно з чинним законодавством України, екомережа – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Концепція екомережі є інтегральною в організації збереження біологічного і ландшафтного різноманіття. Вона поєднує в собі всі попередні системи охорони природи, пов'язує природоохоронну діяльність із різними секторами економіки (аграрним, транспортним, лісовим, туристичним тощо) і є основним елементом стратегії збалансованого розвитку. Це якісно новий підхід до розв'язання проблеми співіснування сучасного урбаністичного суспільства із природою, спрямований на забезпечення функціонування всіх природних компонентів докільля як єдиної цілісної системи.

На теперішній час, в м. Миколаєві не розроблена локальна схема екологічної мережі.

2.2.7. Здоров'я населення.

Охорона здоров'я – це найважливіша складова соціальної сфери, один із головних чинників національної безпеки.

В період дії воєнного стану на території України, заклади охорони здоров'я підпорядковані Миколаївській міській раді, надають всі види медичної допомоги цивільним та військовим в режимі 24/7. В повному обсязі надається первинна, вторинна та спеціалізована медична допомога.

Метою медичної політики міста є поліпшення стану здоров'я миколаївців та зростання тривалості їхнього життя. Це система заходів направлених на забезпечення безперервної, доступної та якісної медичної допомоги, створення правових, економічних та організаційних умов надання медичних послуг, орієнтацію системи охорони здоров'я на людину в умовах реформування та військового стану, запобігання захворюванням, насамперед інфекційним та хронічним неінфекційним, зниження рівня інвалідизації та смертності населення, забезпечення заходів з профілактики та лікування соціально значущих хвороб, надання послуг з реабілітації та психологічної допомоги.

Станом на початок 2023 року мережа закладів охорони здоров'я, яка підпорядкована Миколаївській міській раді, складала 21 лікувальний заклад: 6 лікарень, у тому числі 1 дитяча лікарня, 3 пологових будинки, 7 центрів первинної медико-санітарної допомоги, в складі яких функціонують 38 амбулаторій загальної практики - сімейної медицини, центр соціально значущих хвороб, міська стоматологічна поліклініка та 3 стоматологічні поліклініки.

Станом на 01.01.2023 року по галузі «Охорона здоров'я» 5262,5 штатних посад, у тому числі 1202,75 одиниць лікарів, 1856,5 одиниць середнього медичного персоналу, 2203,25 іншого персоналу.

П'ятий рік триває медична реформа галузі. Діяльність галузі відбувається за новим фінансовим механізмом від Національної служби здоров'я України (далі - НСЗУ) за укладеними договорами надання медичної допомоги за програмою медичних гарантій. Кількість укладених договорів на 2023 рік зросла на 39 і складає — 153 договори по 31 пакету послуг. В усіх медичних закладах, які підписали договір з НСЗУ створені умови для надання належної медичної допомоги, заклади забезпечені обладнанням, фахівцями, створено

інклюзивність (доступність) будівель медичних закладів для осіб з обмеженими можливостями.

У закладах охорони здоров'я міста надається первинна та спеціалізована медична допомога на рівні сучасних стандартів та з впровадженням науково-медичних технологій. Прикладом таких впроваджень служать результати роботи опікового центру, відділення реконструктивної та пластичної хірургії, відділення реабілітації, відділення ангиографії та ендovasкулярних втручань, відділення гемодіалізу, міської централізованої клініко-біохімічної лабораторії, індивідуальних сімейних пологових залів, кабінетів „Довіра”, відкрито 2 інтегрованих центри комплексної підтримки BRAVE&SAFE (психологічна, соціальна та юридична допомога). У ЦПМСД приділяється велика увага наданню первинної медико-санітарної допомоги, яка покриває близько 80% усіх звернень за медичною допомогою. Кількість укладених декларацій з сімейними лікарями станом на 01.01.2023 - 348 639.

У закладах охорони здоров'я розгорнуто 1975 стаціонарних ліжок. В 2022 році стаціонарно проліковано 35 534 пацієнта, що на 33% менше ніж у 2021 році – 52 276 пацієнтів, з них дітей – 1887 на 60% менше ніж у 2021 році – 4606 дітей.

В пологових відділеннях м. Миколаєва прийнято 1654 пологи, на 59% менше ніж у 2021 році – 4015 пологів; народилось 1670 дітей, що також на 59% менше ніж у 2021 році – 4041 дітей.

Загальна кількість пролікованих у 2022 році випадків гострого мозкового інсульту – 1780 (2021 рік - 1909), проведено 62 тромболізи (2021 рік - 66), гострого інфаркту міокарду – 515 (2021 рік - 553).

В КНП ММР «Міська лікарня №1» в умовах військового стану не припиняв свою роботу ангиограф, проведено 500 коронарографій (2021 рік – 155), з них 11 військовим; у відділенні гемодіалізу працюють 8 апаратів штучної нирки, лікування отримують 20 хворих, надана допомога 9 хворим з гострим ураженням нирок (синдром тривалого стиснення), в т.ч. 5 військовим.

Для госпіталізації пацієнтів з гострою коронавірусною хворобою COVID-19 було виділено 366 ліжок, які 100% забезпечені киснем.

У 2022 році зареєстровано 26 335 осіб (у 2021 році – 46 969) хворих на COVID-19. Проліковано стаціонарно пацієнтів хворих на COVID-19 – 2176 осіб (2021 рік - 11818), з них 434 дитини (2021 рік - 330) та 210 вагітних (2021 рік - 271).

Незважаючи на постійні обстріли, в закладах первинної медичної допомоги проводиться профілактика інфекційних хвороб, шляхом проведення вакцинації: планової, екстреної та проти COVID-19. В наявності всі вакцини в достатній кількості. Охоплення плановим щепленням дітей, які залишились в місті складає 94%. Екстрену профілактику проти правця отримали – 1253 особи (2021 рік - 571), проти сказу – 92 осіб (2021 рік - 208).

Проведено 72 842 щеплення проти COVID-19 (2021 рік – 375 389 щеплень). Вакцинація проводиться в 18 пунктах щеплення: постійно - в 12 пунктах щеплення на базі ЦПМСД міста, ще в 6 пунктах - проводиться в

залежності від наявності вакцин та безпечності функціонування в умовах військового стану. Також, при кожному з семи ЦПМСД міста створені мобільні бригади.

Слід зазначити, що на сьогодні основним чинником впливу на захворюваність населення є не фактор стану довкілля, а виклики з якими стикнулася уся країна, а саме пандемія COVID-19 у 2020-2023 роках та збройна агресія РФ, які мали значний негативний вплив на стан громадського здоров'я. Війна спричинила масове переміщення людей, загострення тяжких захворювань, проблеми ментального здоров'я, переміщення медпрацівників, руйнування інфраструктури та ланцюгів постачання. Люди почали рідше звертатись до лікарів з профілактичною метою. Зросла кількість онкологічних захворювань, виявлених у занедбаних стадіях, що негативно впливає на тривалість та ефективність лікування.

У зв'язку з вищезазначеним, показники захворюваності на соціально-значущі хвороби не можуть відображати реальний стан здоров'я населення м. Миколаєва.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

В межах Програми визначено завдання, що першочергово стосуються ділянок з найгіршими екологічними характеристиками через фактори забруднення атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, зменшення кількості зелених насаджень та інше.

За інформацією МОЗ, найбільш несприятливому впливу шкідливих факторів підлягає населення, яке мешкає в межах санітарно-захисних смуг промислових підприємств, що є порушенням вимог «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»: у міських поселеннях частина проб атмосферного повітря містять забруднюючі речовини у концентраціях, що перевищують гранично допустимі.

Значний тиск на екологічний баланс поверхневих вод чинять підприємства житлово-комунального господарства. З огляду на це, заходи Програми, які реалізуються у сфері охорони водних ресурсів вимагають підвищеної уваги, а території їх реалізації - розглядаються зонами зі значним техногенним навантаженням на навколишнє середовище.

Заходи Програми, орієнтовані на формування екологічної культури та свідомості населення, дозволять підтримувати та поліпшити стан довкілля та умови життєдіяльності населення Миколаївської міської територіальної громади.

Заходи Програми, спрямовані на охорону і раціональне використання земель та збереження територій природно-заповідного фонду, мають на меті збереження та утримання існуючих об'єктів та створення нових зон.

Посилення антропогенного навантаження на екосистеми міста вимагає нових підходів до вирішення проблеми гармонійного поєднання людини та природи: забезпечення збалансованого розвитку м. Миколаєва, стабільне

підвищення екологічної та санітарно-епідеміологічної безпеки проживання територіальної громади.

Території, які ймовірно зазнають впливу, внаслідок реалізації заходів Програми включають як власне адміністративні межі міської територіальної громади так і прилеглі до неї території, у тому числі території громад, що знаходяться нижче за течією Бузького лиману.

Існуючий стан прилеглих територій у геологічному відношенні не має суттєвої різниці із проектованою територією, території мають подібні ґрунти, характеристики стану атмосферного повітря.

Флора і фауна, прилеглих до проекрованої території ділянок, подібна до описаних для відповідних частин проекрованої ділянки.

Крім того, за час від початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України, значно збільшився негативний вплив на всі компоненти навколишнього середовища. Основними викликами теперішнього часу є мінімізація негативних наслідків для довкілля військової агресії та врівноваження стану біоценозу.

Постійні обстріли території різними типами озброєння впливають на всі складові екосистеми. Багато представників флори та фауни гине або через прямі влучання або через зміну умов існування та знищення їх природних ареалів мешкання.

Велику загрозу для навколишнього середовища становлять і пошкодження об'єктів промисловості та інфраструктури, які спричиняють потрапляння нетипових забруднювачів та чужорідних елементів у природні екосистеми. До прикладу, у 2022 році, через влучання в ємності з рослинною олією, сталась масштабна пожежа, значний витік олії на земельні ділянки та до акваторії Бузького лиману.

Руйнування водогону «Дніпро-Миколаїв», також має масштабні негативні наслідки: з одного боку без питного та технічного водопостачання залишились містяни, з іншого – міські зелені зони залишились без поливу, що призвело до загибелі багатьох рослин, особливо молодих, які потребували надходження великої кількості води у період активного росту.

Підрив Каховської ГЕС, незважаючи на її віддаленість від міста, все ж призвів до затоплення деяких територій, що знаходяться у пониженнях рельєфу. У Миколаєві були затоплені як приватні будинки та подвір'я, так і території загального користування: зелені зони та місця відпочинку біля водних об'єктів.

Не можна оминати увагою і зелені зони міста Миколаєва, які зазнають пошкоджень внаслідок ворожих атак. Це і сквер «Доброти», який був повністю знищений у квітні 2023 року, і сквер «Манганарівський», територія якого неодноразово зазнавала пошкоджень, і сквер «Каштановий» та парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Аркасівський сквер», які були забруднені відходами руйнувань, внаслідок влучань у прилеглі будівлі, тощо.

Негативному впливу, через руйнування навколишніх споруд та елементів благоустрою, зазнають всі зелені насадження, незалежно від їх локалізації.

Пошкоджується крона дерев, кущі, газони на територіях об'єктів зеленого господарства, житлової забудови, інших об'єктів благоустрою.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.

4.1. Забруднення поверхневих вод міста.

Водні об'єкти м. Миколаєва відчують на собі значний антропогенний вплив, через потрапляння забруднюючих речовин із дощовою та талою водою, несанкціоновані врізки побутової каналізації до міської системи зливової каналізації, скидання недостатньо очищених стічних вод підприємствами, витіки паливно-мастильних матеріалів та інших хімічних речовин в результаті аварій у акваторії, недотримання технологій при перевантаженні сипучих вантажів у портах.

Однією із головних причин такого становища є те, що очисні споруди та каналізаційні мережі є морально та фізично застарілими, частина з них знаходиться в аварійному стані. Через неефективне очищення каналізаційних стоків м. Миколаєва, протягом останніх років МКП «Миколаївводоканал» є одним з головних забруднювачів водних об'єктів області, обсяг скиду забруднених стічних вод якого становить більшу частину загальної кількості скинутих забруднених стоків по області.

Очисні споруди каналізації м. Миколаєва (далі – ОСК), розташовані біля с. Галицинове Миколаївського району на площі 13,7 га. Мають проєктну потужність - 118,0 тис.м³/добу. Методи очистки стоків – механічний і біологічний. ОСК експлуатуються з 1973 року, частково реконструйовані за проектом збільшення потужності, розробленим в 1985 році. ОСК м. Миколаєва складаються з приймальної камери, будинку ґрат, 2 преаераторів, 3 горизонтальних пісковловлювачів, 4 первинних радіальних відстійників, насосної станції сирого осаду, аеротенку із розосередженим випуском стічних вод, 6 аеротенків - витиснювачів, 3 вторинних радіальних відстійників, прийомного резервуару циркуляційного мулу, блоку насосно-повітродувних станцій, мулових насосних станцій, цеху механічного зневоднювання осаду, 7 мулових майданчиків та адміністративно-лабораторного корпусу.

Крім скиду недостатньо очищених зворотних вод від комунальних очисних споруд міста, на якісний стан водних об'єктів істотно впливає скид неочищених дощових стоків, які додатково забруднюються через несанкціоновані скиди побутової каналізації приватного сектору.

Уздовж транспортних магістралей скиди неочищених дощових стоків спричиняють забруднення водних об'єктів та ґрунтів важкими металами, токсичними та канцерогенними речовинами від осідання викидів автотранспорту чи витікання паливо-мастильних матеріалів, продуктами руйнування твердого дорожнього покриття тощо.

На теперішній час єдиної системи відведення дощових вод в місті не існує. В цілому, на території міста відведення поверхневих, дощових та талих

вод здійснюється мережами дощової каналізації, відкритими водовідвідними канавами, побудованими вздовж вулиць та лотками. Загальна протяжність мереж зливової каналізації складає 56,1 км, у тому числі закритих - 44,1 км, відкритих - 12,0 км. Очисні споруди дощових вод відсутні.

У поверхневі водойми виходить 19 випусків зливової каналізації. Скиди поверхневого стоку здійснюються у Південний Буг, Бузький лиман, Інгул, оз. Солоне. Дощову каналізацію побудовано у середині та другій половині минулого сторіччя у Центральному, Заводському та Інгульському районах. Деякі ділянки дощової каналізації знаходяться у незадовільному стані, подекуди замулені. Потребують очищення колектори. Відкриті канали засипані побутовим сміттям. Деякі колектори мають незаконні підключення господарчо-побутової каналізації з прилеглих приватних садибних будинків.

В період значних опадів дощова мережа не виконує свою функцію, Злизова каналізація потребує розвитку та вдосконалення, насамперед, за рахунок реконструкції окремих ділянок мереж із збільшенням їх пропускної здатності, проведення постійного моніторингу технічного стану мереж, їх регулярного розчищення та значного розширення існуючої мережі, будівництва нових магістральних та головних колекторів по тальвегам водозбірних басейнів, відповідно до умов формування поверхневого стоку, за напрямками його руху, з метою запобігання накопичення стоків, підтоплення міських територій та зменшення ризику прояву ерозійних процесів. Перед скидом поверхневих стоків у водні об'єкти необхідно влаштовувати споруди по їх очищенню.

4.2. Оновлення зеленого фонду міста.

Міські зелені насадження потребують оновлення, необхідно замінити як дерева, що досягли вікової межі, так і дерева, що постраждали внаслідок різного роду пошкоджень та надзвичайних ситуацій.

Крім того, останнім часом гостро постало питання щодо попередження виникнення алергічних реакцій, шляхом заміни породного складу дерев у місті та знищення вогнищ карантинних рослин, зокрема амброзії полинолистої.

4.3. Збереження об'єктів природно-заповідного фонду.

Мережа природно-заповідного фонду міста сформована із 21 об'єкту, що відносяться до 8 категорій. За період з 2009 по 2022 роки, отримано погодження клопотання щодо включення джерела на території міського парку «Богоявленський» до об'єктів природно-заповідного фонду від Міністерства екології та природних ресурсів України. На сьогодні, питання щодо оголошення даного об'єкта гідрологічною пам'яткою природи, згідно повноважень, відпрацьовується відповідним структурним підрозділом Миколаївської облдержадміністрації. Також, за цей період міською владою відповідно до вимог частини другої статті 52 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», було погоджено створення нових об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, а саме заповідання вікових дерев дубу звичайного в парку «Дружба», в мікрорайоні Темвод та на вулиці Садовій. Вищевказані дерева отримали статус ботанічних пам'яток природи,

відповідно до рішення Миколаївської обласної ради від 09.03.2023 № 9 «Про оголошення територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення – ботанічних пам'яток природи і ландшафтних заказників».

З метою виконання вимог чинного законодавства у сфері охорони довкілля, на сьогодні, існує нагальна потреба у розробці проєктів утримання та реконструкції для існуючих парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та у формуванні екологічної мережі.

4.4. Наукові розробки та інформаційно-просвітницька діяльність.

Потребують постійного та систематичного впровадження заходи із виховання екологічної культури та проведення просвітницької роботи. Так як системний підхід є ключовим елементом у формуванні екологічної свідомості населення. Також, необхідно проводити роботу в напрямках міжсекторальної взаємодії та організації діалогу між органами місцевого самоврядування, органами державної влади, науковцями та активною громадськістю.

Важливим аспектом реалізації екологічної політики є виконання різноманітних наукових досліджень та проєктних розробок. Так, наприклад, розробка проєктів землеустрою з організації та встановлення меж парків та скверів є невід'ємною частиною заходів із раціонального землекористування.

Вищеперелічені проблеми потребують формування комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, які будуть спрямовані на їх розв'язання, що призведе до покращення екологічних показників стану навколишнього середовища.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час її підготовки.

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС у Верховній Раді України було зареєстровано та ухвалено Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», що регулює відносини у сфері стратегічної екологічної оцінки документів державного планування та доповнює процедури розроблення і затвердження документів державного планування, в тому числі детального плану території, і частині забезпечення їх стратегічної екологічної оцінки.

Міжнародні зобов'язання України у сфері стратегічної екологічної оцінки встановлені до виконання такими міжнародними документами, як:

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція), ратифікована Законом України від 06.07.1999 № 832-XIV;

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО), ратифікований Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII.

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються Земельним Кодексом України, Водним Кодексом України, Лісовим Кодексом України, Кодексом України про надра, Законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про атмосферне повітря», «Про управління відходами», «Про природно-заповідний фонд України» та іншим спеціальним законодавством.

Для вирішення актуальних питань сьогодення та розв'язання глобальних екологічних проблем, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основними напрямками співробітництва на міжнародному рівні є:

- охорона біологічного різноманіття;
- охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер;
- адаптація до змін клімату;
- охорона озонового шару;
- охорона атмосферного повітря;
- поводження з відходами;
- оцінка впливу на довкілля.

Міжнародні обов'язки Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, що стосуються збереження біорізноманіття та збалансованого використання природних ресурсів, серед яких:

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі від 1979 року, до якої Україна приєдналась із застереженнями в 1996 році (Бернська конвенція).

Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року, яка ратифікована Україною в 1994 році.

Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів від 1971 році, до якої Україна приєдналась в 1996 році (Рамсарська конвенція).

Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин від 1979 року, до якої Україна приєдналась в 1999 році (Боннська конвенція).

Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 1992 року, яка ратифікована Україною в 1996 році.

Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини від 1992 року, ратифікована Україною в 2003 році.

Стійкість природних екосистем до негативного впливу людської діяльності дедалі знижується, що у свою чергу призводить до негативних наслідків для здоров'я людей. Тому, одним із пріоритетних завдань на шляху до євроінтеграції України є збереження природи на належному рівні.

На виконання Бернської конвенції у 1998 році створено Смарагдову мережа Європи – це мережа територій особливого природоохоронного значення, важливих для збереження біорізноманіття, в країнах Європи і деяких країнах Африки.

Також, у країнах Євросоюзу для виконання Бернської конвенції створено мережу Natura 2000 (з більш розвиненою юридичною базою), яку розглядають як їхній внесок у проект Смарагдової мережі.

Власне Смарагдова мережа діє поза ЄС, дотримуючись тих саме принципів та керуючись біогеографічним підходом та включає в себе 3500 об'єктів у 16 країнах, важливих для збереження біорізноманіття, з них 271 об'єктів розташовані на території України.

Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року, в листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка займала близько 10 % території України і в основному складалась з існуючих територій природно-заповідного фонду.

За результатами аналізу загальнопоширених даних на сайті <http://emerald.net.ua/> визначено, що у межах території, що розглядається, до Смарагдової мережі України відносяться акваторії водних об'єктів.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що проєкт Програми відповідає вимогам діючого законодавства та цілям екологічної політики, встановленими на національному рівні, враховує їх та пропонує комплекс заходів, які спрямовані на їх виконання.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, який ратифіковано Законом № 562-VIII від 01.07.2015, та Директива 2001/42/ЄС від 27.06.2001 Про оцінку впливу на стан довкілля окремих проєктів та програм, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади державної екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Відповідно до вказаного Закону стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля є одними із основних інструментів реалізації державної екологічної політики.

Запровадження стратегічної екологічної оцінки документів державного планування забезпечить удосконалення механізмів стратегічного планування розвитку соціально-економічної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях та буде важливим інструментом оцінки впливу на довкілля, зокрема у транскордонному контексті.

Одними із способів реалізації зобов'язань міжнародного та державного рівнів у сфері охорони довкілля при розробці Програми є:

- проведення громадського обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми;
- консультації з місцевими органами виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я.

З метою проведення консультацій з управлінням екології та природних ресурсів та управлінням охорони здоров'я Миколаївської обласної військової адміністрації, департаментом житлово-комунального господарства

Миколаївської міської ради повідомлення про оприлюднення Заяви про визначення обсягів стратегічної екологічної оцінки проєкту Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва та саму Заяву внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Також, зазначені документи розміщено на офіційному сайті департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради з метою одержання зауважень і пропозицій громадськості.

У відповідності до вимог ст. 12 та 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», департаментом ЖКГ ММР буде забезпечено проведення громадського обговорення та консультацій щодо Звіту про стратегічну екологічну оцінку. За результатами громадського обговорення буде підготовлено довідку про громадське обговорення, в якій підсумовано отримані зауваження і пропозиції із зазначенням того, яким чином у Програмі та звіті про стратегічну екологічну оцінку вони враховані або обґрунтовано відхилено.

З метою охорони навколишнього природного середовища та забезпечення збалансованого екологічного розвитку території міста у Програмі запропоновано ряд заходів, які повинні реалізовуватися з врахуванням вимог галузевого законодавства у сфері охорони довкілля і не суперечити стратегічним цілям з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, що визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 296 від 10.08.2018, у даному розділі описуються наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення - будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проєкту на екосистему і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі. Вторинні наслідки - пряма повна або часткова зміна елемента навколишнього середовища, яка призведе до руйнування, зміни навколишнього середовища.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних

негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови.

Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які впливають одночасно протягом тривалого періоду часу поступово накопичуючись, підсумовуючись можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують її можливість їх асиміляції або трансформації.

Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі планованої діяльності з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремого компоненту.

За терміном дії наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, можуть бути короткостроковими, що виявляються протягом одного року, середньостроковими – виявляються протягом 3-5 років та довгостроковими – протягом 10-15 років.

За часом впливу на навколишнє середовище розрізняють постійний вплив, який супроводжуватиме проект протягом всього терміну його життєвого циклу, і тимчасовий, що впливає на навколишнє середовище незначний період.

В межах строків виконання програми, протягом 2023-2027 років, кумулятивні, синергічні, коротко-, середньо- та довгострокові негативні наслідки внаслідок її реалізації загалом не прогножуються.

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми визначалися відповідно до контрольного переліку, наведеного в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1 – Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми

№ п/п	Чи може реалізація Програми спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря та клімат					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		•		
3	Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
4	Появу джерел неприємних запахів			•	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	+

Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			•	+
8	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			•	
9	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			•	+
10	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			•	
11	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			•	
12	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			•	
13	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			•	
14	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	
15	Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	
Відходи					
16	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів			•	+
17	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки		•		
18	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
19	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	

20	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	
Геологічне середовище та земельні ресурси					
21	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
22	Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
23	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			•	
24	Появу нових екзогенно-геологічних процесів та розвиток старих			•	
25	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
26	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			•	+
27	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	+
28	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
29	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			•	+
30	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			•	+
31	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			•	
Населення та інфраструктура					
32	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	

33	Вплив на стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			•	
34	Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			•	
35	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			•	
36	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			•	
37	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	+
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	
42	Погіршення екологічного моніторингу			•	
43	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей промисловості			•	
Інше					
44	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів		•		
45	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
46	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії		•		
47	Суттєве порушення якості природного середовища			•	+
48	Появу можливостей для досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			•	
49	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			•	+

50	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями програми та цілями місцевих громад		•		
----	--	--	---	--	--

На основі експертних оцінок, представлених в таблиці 6.1 можна зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу Програми на окремі складові довкілля, у тому числі на здоров'я населення, що представлені у таблиці 6.2.

Таблиця 6.2 – Висновки щодо ймовірного впливу Програми на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

Напрямок впливу	Ймовірний вплив
Атмосферне повітря та клімат	<p>В результаті реалізації Програми не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Також, заходи Програми прямо і опосередковано не спричинять появу джерел неприємних запахів та будь-які локальні чи регіональні зміни клімату.</p> <p>Можливе тимчасове збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел під час виконання окремих заходів Програми, що передбачають роботу будівельної техніки чи інших видів транспорту.</p> <p>Загалом, виконання заходів Програми може мати позитивний вплив на мікроклімат окремих територій та загальний стан атмосферного повітря (наприклад, збільшення площі озелених територій).</p>
Водні ресурси	<p>Програма не передбачає збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води чи зміну якості поверхневих або підземних вод. Негативні наслідки у вигляді загроз для людей і матеріальних об'єктів, що пов'язані з водою, також не прогножуються.</p> <p>Натомість, вона містить завдання та заходи спрямовані на захист та збереження водних ресурсів в межах територіальної громади, такі як будівництво очисних споруд на випусках зливових колекторів та встановлення сіток для механічної очистки дощових стоків. Тому має покращитися якість очищення стічних вод, санітарний, гідрологічний режим та якість поверхневих вод.</p>
Відходи	<p>Програма не призведе до збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів, відходів I-III класу небезпеки, радіоактивних відходів та спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами.</p> <p>Єдиним ймовірним наслідком виконання Програми, є тимчасове локальне утворення чи накопичення промислових відходів IV класу небезпеки (будівельні</p>

	відходи тощо).
Геологічне середовище та земельні ресурси	Внаслідок реалізації Програми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява нових та розвиток старих екзогенно-геологічних процесів. Зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель можуть спостерігатись при виконанні завдань програми направлених на розвиток та збереження зелених насаджень та природно-заповідного фонду на території міста Миколаєва. Проте, вони не мають спричиняти негативного впливу на довкілля.
Біорізноманіття та рекреаційні зони	В Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду, на кількість видів рослин або тварин, їхню чисельність або територіальне представництво. Навпаки, реалізація програми сприятиме зростанню площі зелених насаджень загального користування, у тому числі об'єктів природно-заповідного фонду, формуванню екомережі, а також поліпшенню стану природоохоронних територій. Реалізація Програми не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини. В результаті виконання Програми, можливе пом'якшення ситуації щодо впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини, кількість і якість рекреаційних можливостей території.
Населення та інфраструктура	Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення територіальної громади, вплив на стан забезпечення населення житлом, транспортну систему, наявні комунальні послуги. Внаслідок виконання передбачених Програмою заходів, ймовірно зниження рівня захворюваності населення міста.
Екологічне управління та моніторинг	Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки чи стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей промисловості. Реалізація Програми має сприяти створенню системи екологічного контролю та моніторингу ефективності досягнення екологічних цілей програми.
Інше	Ймовірними наслідками виконання Програми можуть бути підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів, збільшення споживання значних обсягів палива або енергії, виникнення конфліктів між ухваленими цілями програми та цілями місцевих громад.

	<p>Проте, всі вони матимуть тимчасовий чи локальний характер.</p> <p>Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу, порушення якості природного середовища, настання кумулятивних та синергічних негативних екологічних ефектів не прогнозується.</p>
--	---

Таким чином, реалізація Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас, реалізація багатьох окремих заходів Програми буде сприяти покращенню екологічної ситуації в місті, у тому числі у довгостроковій перспективі.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми.

Розвиток територіальної громади має відбуватися з максимальним збереженням навколишнього природного середовища. Значне антропогенне навантаження на природні ресурси призводить як до погіршення якості навколишнього середовища, так і до негативних наслідків для здоров'я людини. Природний потенціал довкілля швидко вичерпується, що не дає змоги підтримувати баланс та стійкість урбоєкосистеми.

Як зазначалось вище, реалізація завдань та заходів Програми не матиме прямих довгострокових негативних наслідків для довкілля. Водночас, виконання заходів, передбачених проектом Програми, позитивно впливатиме на довкілля, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території громади.

При виконанні окремих заходів, що передбачатимуть тимчасові локальні впливи на компоненти навколишнього середовища, мають бути дотримані всі вимоги діючого законодавства щодо охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів.

Основним напрямом у створенні гарантій безпечної життєдіяльності людини, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру залишається забезпечення комплексного розв'язання проблем захисту населення та територій в інтересах безпеки окремої людини, суспільства, збереження національного надбання і довкілля та створення необхідних передумов для сталого розвитку громади.

Програма передбачає виконання заходів, реалізація яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення.

Програма враховує принцип екологічної збалансованості і в цілому орієнтована на зменшення впливу на довкілля.

Базуючись на демографічних тенденціях, аналізі соціально-економічної ситуації в місті, а також прогнозах макроекономічних впливів можна припустити наступні сценарії розвитку:

- інерційний, або трендовий: усе в зовнішньому оточенні «йде, як сьогодні», зовнішні можливості та загрози, що виникають, компенсуються;
- песимістичний: більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем «спрацюють» і ці ризики настануть з високою ймовірністю, значно погіршать існуючу ситуацію, незважаючи на зусилля з впровадження Програми;
- оптимістичний: демонструє позитивну динаміку, яка буде можлива за умови успішної реалізації Програми, докладання зусиль «з середини системи» або через вдалий збіг обставин і підтримку сильних сторін регіону зовнішніми можливостями.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток міста Миколаєва є проблематичним. Це може призвести до погіршення соціально - економічної та екологічної ситуації і як наслідок може відобразитися на умовах життя та здоров'я населення громади.

Стратегічна екологічна оцінка Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва здійснювалась відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з урахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, що затверджені Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 №296.

Основними ускладненнями, що виникли в процесі здійснення СЕО були:

- відсутність або обмежений доступ до даних щодо поточного стану довкілля та здоров'я населення на рівні міста, через часті зміни у системах збору статистичних даних та даних органів охорони довкілля та охорони здоров'я;
- відсутність затверджених методик для комплексного прогнозування впливу на довкілля та проведення оцінки за видами впливів на довкілля, особливо в контексті довгострокових перспектив.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Система моніторингу довкілля - це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій

для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки.

Основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення визначені у Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Під час проведення моніторингу, фіксуються та аналізуються:

- виконання кожного завдання проєкту Програми;
- невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції;
- потреби у фінансуванні;
- пропозиції щодо вдосконалення діючої системи прийняття рішень.

Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників по кожному заходу Програми визначені у Переліку результативних показників виконання Програми.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності).

Оскільки наслідки планованої діяльності, передбаченої Програмою, не поширюватимуться на території за межами України та не матимуть впливу на довкілля суміжних країн, ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення внаслідок реалізації Програми відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру.

Основним об'єктом дослідження, що проходить процедуру СЕО є документ державного планування: Міська цільова екологічна програма на 2023-2027 роки міста Миколаєва.

Метою стратегічної екологічної оцінки Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва є необхідність оцінювання наслідків виконання документів державного планування, сприяння сталому розвитку, шляхом забезпечення охорони навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я населення, а також в інтегруванні екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

У звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування - проведено оцінку наслідків прийняття Міської цільової екологічної програми на 2023-2027 роки міста Миколаєва на навколишнє природне середовище, у тому числі для здоров'я населення та зобов'язань у сфері охорони довкілля і заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також заходів щодо моніторингу цих наслідків.

На основі статистичної інформації, адміністративних даних, результатів досліджень було охарактеризовано поточний стан довкілля міста Миколаєва, стан довкілля та умови життєдіяльності населення на територіях, що ймовірно зазнають впливу внаслідок виконання документа державного планування.

З метою охорони навколишнього природного середовища у даному проєкті Програми передбачено виконати ряд заходів щодо захисту водного середовища, запобігання інтродукції та поширенню чужорідних видів рослин, оновлення зелених насаджень та формування свідомого ставлення містян до довкілля. Транскордонних наслідків виконання Програми та наслідків для природо-заповідних територій не очікується.

Основною метою Програми є реалізація екологічної політики міста Миколаєва, стабілізація та поліпшення стану навколишнього природного середовища, вирішення основних екологічних проблем, збереження природних екосистем, створення позитивного іміджу міста.

Основними напрямками діяльності в рамках виконання Програми є:

- модернізація водно-каналізаційного господарства;
- оновлення зелених насаджень міста;
- екологічне виховання та освіта;
- екологічне управління містом;
- раціональне землекористування;
- захист та збереження природних екосистем, у тому числі об'єктів природно-заповідного фонду.

Програма в цілому спрямована на зменшення впливів на довкілля. Вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та культурної спадщини відсутній. Вплив на рослинний світ, на техногенне і соціальне середовище не виходитиме за рамки екологічних обмежень. Ризик активної і масштабної зміни мікрокліматичних умов буде відсутнім. Залишкові впливи на навколишнє середовище загалом будуть перебувати в межах, що регламентуються вимогами чинного природоохоронного законодавства України.

Реалізація Програми не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, виконання основних заходів Програми може призвести до покращення екологічної ситуації.

Заходи програми не суперечать міжнародним угодам, державним програмам та планам, а навпаки спрямовані на їх безумовне дотримання та виконання.

Реалізація Програми спрямована на забезпечення екологічної безпеки у місті Миколаєві, зменшення антропогенного навантаження на довкілля,

підвищення рівня благоустрою, поліпшення здоров'я населення та умов його життєдіяльності.

Фінансове забезпечення виконання заходів Програми передбачається за рахунок коштів бюджету Миколаївської міської територіальної громади, а саме міського цільового фонду охорони навколишнього природного середовища, а також, по окремим заходам, коштів інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Виконавці:

Начальник відділу впровадження
екологічної політики управління сталого
розвитку міста департаменту житлово-
комунального господарства
Миколаївської міської ради

Ірина БАБІЙ

Заступник начальника відділу
впровадження екологічної політики
управління сталого розвитку міста
департаменту житлово-комунального
господарства Миколаївської міської ради

Вікторія КОРЧАГІНА